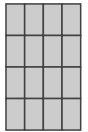

Ove godine formira se jedinstveno tržište energije

Medij - Rubrika: DANAS - Ekonomija
Datum: Čet, 05/09/2013
Površina članka: 942cm2
Strana: 13

Zemlja: Srbija
Autor:
Deo: 1/1

ekonomija@danas.rs

U Danas konferens centru održan panel o energetskoj situaciji u Srbiji i budućnosti obnovljivih izvora

Ove godine formira se jedinstveno tržište energije

Beograd - U naredne dve do tri godine Srbija će morati da podigne cenu električne energije na ekonomski održivi nivo, kako bi EPS mogao da posluje sa profitom koji mu omogućava investicije u izgradnju novih energetskih objekata i održavanje postojeće mreže. Ako bismo danas cenu električne energije doveli na ekonomski nivo, struja bi poskupela za 20 do 30 odsto - rekao je juče Goran Tanić iz Agencije za energetiku, učesavajući na panelu Danas konferens centra o posvećenoj energetskoj situaciji u Srbiji i budućnosti obnovljivih izvora energije.

Tanić je podsetio da država ima značajnu strategiju koja predviđa dostizanje ekonomske cene struje u roku od dve do tri godine i upozorio da ako do toga ne dođe, EPS neće moći da sprovede neophodne investicije u razvoj elektroenergetskih sistema.

Postoje tri direktive Evropske unije vezane za ovu oblast i Srbija sada radi na primeni treće među njima. Cilj za ovu godinu je formiranje jedinstvenog tržišta energije i jačanje uloge regulatora. Agencija za energetiku sada daje saglasnost na cene, a ne Vlada, što je učinjeno kako bi se cene formirale na osnovu stručnih kriterijuma. Nadležnosti regulatora će biti proširene tako da će moći i da izdruče kazne u iznosu od 10 odsto profita kompanije koja naruči pravila - rekao je Tanić.

Prema njegovim rečima, 2014. treba da zaživi i srpska berza električne energije, koja će biti povezana sa regionalnim berzama i preko koje će se trgovati strujom. U ovom momentu u Srbiji postoji 66 licenciranih snabdevača električnom energijom, od čega je njih 23 aktivno, dok na tržištu gasa ima 27 licenciranih snabdevača, među kojima su trojica aktivna. Liberalizacija energetskog tržišta ogleda se i u tome što kupci struje na visokom naponu (velike fabrike) više ne predstavljaju tarifne kupce, što znači da struju ne kupuju po regulisanim (nižim) cenama, već po cenama koje vladaju na otvorenom tržištu struje. Od 2014. godine će i kupci na srednjem naponu struju morati da plaćaju po tržišnim cenama, dok će regulisane cene važiti samo za građane i druge male kupce koji struju nabavljaju na niskom naponu. Napuštanje koncepta regulisanih cena vidi se i po tome što proizvodnja i veletrogovinska strujom više ne predstavljaju delatnosti od javnog interesa. Kako je dodao Tanić, na tržištu gasa već sada je više od 90 odsto prometa neregulisan.

Tanić je izneo i brojke koje protivčeće uverenom mišljenju da se u Srbiji struja skupo plaća. Po njegovim rečima, u drugoj polovini prošle godine cene električne energije u Srbiji bile su najniže u Evropi, dok je samo Rumunija imala niže cene gasa od nas.

On se osvrnuo i na ocene da Srbija

Cena struje će rasti

- Postoji trend rasta cena u budućnosti. Prostora za racionalizaciju troškova u sistemu EPS-a ima, ali potrebno je da se obezbedi i razumna stopa profita kako bi se omogućilo ulaganje u razvoj. Cene struje će rasti i zbog emisija ugljen-dioksida, koje ćemo morati da plaćamo, kao i zbog subvencija za obnovljive izvore energije. Osim toga, od 2017. godine će morati da se zatvaraju neke elektrane zbog prevelike količine ugljen-dioksida koji proizvode, a te kapacitete ćemo morati da nadomestimo izgradnjom novih - rekao je Tanić. U vezi s gasom, on je ocenio da je ekonomska cena već dostignuta.

Nestabilan i nepredvidiv zakonodavni okvir jedan od glavnih problema: Učesnici panela

skupo plaća gas iz Rusije, rekavši da mi gas dobijamo po cenama koje su uobičajene za ovaj region, ali da na tu cenu moramo da platimo još 10 odsto naknade za transport preko Mađarske. Tanić je rekao i da je Srbija jedna od retkih zemalja koja ima pravo da plati samo onu količinu gasa koju potroši, dok većina zemalja mora da plati kompletnu količinu koju je ugovorila.

Dejvid Kšivda, šef Ekonomskog odeljenja Ambasade Sjedinjenih Američkih Država u Beogradu, podsetio je na pred-

vore tako i tradicionalne čiste izvore poput nuklearne energije, prirodnog gasa i urana. Danas, 40 odsto energije SAD dolazi iz čistih izvora - rekao je Kšivda.

Srbija do 2020. godine treba da poveća udeo obnovljivih izvora energije u ukupnoj proizvodnji sa 21 odsto iz 2009. na 27 odsto. Kšivda procenjuje da će joj biti potrebno 1.100 megavata novih kapaciteta, od čega je predviđeno da se iz energije vetra dobije 500 megavata.

- Američka kompanija Continental wind pauer (Continental Wind Power)

sada instalirano i vetrogeneratorskih kapaciteta.

- Srbija ima atraktivnu fid-in tarifu za energiju vetra, što je privuklo i razne spekulante, koji nisu imali nameru da zaista grade kapacitete. Tako je ukupna odobrena kvota za vetrogeneratore 500 megavata, ali je do 2011. podneto aplikacija za izgradnju kapaciteta veličine ukupno 2,6 gigavata - rekao je Vukojević.

Prema njegovim rečima, Srbija ima veliki potencijal u vetru i bez ikakvih ulaganja na postojećem mrežu moglo bi da se poveća 900 megavata u prenosnu mrežu moglo da se poveća čak 2.000 megavata. Ocenjujući da je izvesno da će se i ovde graditi OIE kapaciteti, Vukojević je napomenuo da je u Hrvatskoj već instalirano 130 megavata vetrogeneratora, u Bugarskoj 700 megavata, a u Rumuniji 2.000.

Ana Brnabić iz Srpskog udruženja za energiju vetra (SEWEA) rekla je da su članovi te organizacije do sada uložili 20 miliona evra u Srbiji, a da planiraju ulaganje od 1,5 milijardi evra u narednih pet do sedam godina, što odgovara izgradnji 1.000 megavata struje iz energije vetra.

- To je mnogo iznad kvote od 500 megavata, ali nadamo se da će država povećati tu kvotu kada prvi kilovati

Obamin plan

Plan američkog predsednika Baraka Obama za širenje čistih izvora energije je primena tržišnog principa po kojem će proizvođači dobijati bodove u skladu sa količinom čiste energije koju proizvode. Visk bodova će moći da sačuvaju za kasnije (da njime neutrališu količinu ugljen-dioksida koju proizvode u drugim kapacitetima) ili će moći da ih prodaju drugima - kaže Kšivda.

budu potekli iz vetrogeneratora - rekla je Brnabićeva, dodajući da 1.000 megavata kapaciteta odgovara godišnjoj proizvodnji struje od 2,5 milijardi kilovat-sati.

Ona je istakla da u ovom trenutku postoji 700 miliona evra planiranih investicija, ali da postoji mnogo projekata koji sprečavaju realizaciju projekata. Između ostalog, ona je navela da međunarodne finansijske institucije nisu spremne da kreditiraju ovakve projekte, jer im ne odgovara tipski ugovor o otkupu električne energije, koji je usvojilo Ministarstvo energetike. Dok Ministarstvo i banke ne budu rešili taj problem, nje-dan projekat neće moći da se realizuje.

- Problemi su nestabilan i nepredvi-

Srbija ima veliki potencijal u vetru i bez ikakvih ulaganja na postojećem mrežu moglo bi da se poveća 900 megavata u prenosnu mrežu moglo da se poveća čak 2.000 megavata

div zakonodavni okvir, hitne procedure bez javnih rasprava, kašnjenje u usvajanju podzakonskih akata i radne grupe u kojima često nema predstavnika investitora - rekla je Brnabićeva. Kako bi ilustrovala veličinu problema, ona je podsetila da je ključni zakon iz ove oblasti, Zakon o energetici, menjan dva puta za osam meseci. „Što je emotivni rollerkoster za investitore“, koji ne znaju šta će se promeniti. A promenio se, između ostalog, i to da je odjednom rok za izgradnju vetroparkova smanjen sa tri na dve godine, „dok mali hidroelektrani možete da gradite i tri i pet i koliko god godina“.

Drugi veliki problem je ozbiljno kašnjenje u usvajanju podzakonskih akata, koje iznosi čak 719 dana, rekla je Brnabićeva.

Aleksandar Stojkov, direktor VIP fonda iz Vojvodine, rekao je da se svest lokalne samouprave menja i da „mi u Vojvodini uvodimo ISO standarde kako bismo mogli da pratimo dokumentaciju koju investitori podnose“.

- Često i investitori sami sebi prave probleme jer ne podnose kompletnu dokumentaciju, ili da bi uštedeli malo novca, ne angažuju adekvatne projektante - rekao je Stojkov. On je naglasio da kada investitor dođe u jedinicu lokalne samouprave, službenik mora sa njim da napravi tačan redosled koraka koji moraju da se preduku kako bi se projekat realizovao i da mora da isprati projekat i pomogne investitoru i urgira ako nastanu problemi.

A. Milošević